

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

10-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Jahongirov Burxon</i> O'ZBEKISTON VA BUYUK BRITANIYA MUNOSABATLARI	13-18
<i>Kenjayev Sardor Nurmurod o'g'li</i> AMIR TEMUR DAVRIDA MINTAQADA KATOLIK CHERKOVI FAOLIYATI	19-23
<i>Atamuratova Dilafruz Rashidovna</i> XORAZM TARIXINI O'RGANISHDA "TARJIMON" GAZETASINING AHAMIYATI	24-28
<i>Karimbayeva Salomatxon, Isxakov Bexzod Barkamalovich</i> FARG'ONA VODIYSI O'ZBEKLARI MODDIY MADANIYATIGA DOIR QARASHLAR TAHLILI	29-34
<i>Лукашова Наталья Михайловна</i> ИСТОРИЯ ТАШКЕНТА 30-Х ГОДОВ XVIII - ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XIX ВЕКА, ПРЕДСТАВЛЕННАЯ В РУССКИХ ИСТОЧНИКАХ	35-40
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> 1991–2025-YILLARDA O'ZBEKISTON-HINDISTON DIPLOMATIK VA TA'LIMIY HAMKORLIGINING RIVOJLANISHI: TARIXIY ASOSLAR VA ZAMONAVIY ISTIQBOLLAR	41-44
<i>Turdimuratov Yangiboy Allamuratovich</i> ETNOIQTISODIYOT XO'JALIK FAOLIYATI SEGMENTI SIFATIDA, UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI, FUNKSIYALARI VA SHAKLLARI	45-52
<i>Tursunov Farrux G'ulomovich</i> QASHQADARYO VOHASI TOJIKLARINING HUNARMANDCHILIK TAOMILLARIDAGI O'ZGARISHLAR	53-58
<i>Mullajanova Xosiyat Yazdankulovna</i> XIX ASR OXIRIDA RUS GEOGRAFIK JAMIYATNING ILMIY TADQIQOTLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	59-63
<i>Муминов Азизбек</i> ИСТОРИЯ ЖИЗНИ И НАУЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РАФАЭЛЯ ПАМПЕЛЛИ, ПРИЕХАВШЕГО В ТУРКЕСТАН В НАЧАЛЕ XX ВЕКА	64-69
<i>Suyarov Maxmudjon Sobirjon o'g'li</i> YUNON-BAQTRIYA TANGALARIDA AYOLLAR OBRAZI – DINIY-SIYOSIY RAMZ SIFATIDA	70-74
<i>Tuyev Fazliddin Erkinovich</i> BUXORO, NAVOIY VA SAMARQAND VILOYATLARIDAGI MUZEYLARINING XORIJIY ALOQALARI	75-80
<i>Mamatqulov Bekzod Sherozovich, Shonazarov Elnur Abbos o'gli</i> QASHQADARYO VILOYATIDA AYOLLAR BANDLIGI VA YENGIL SANOAT TARMOQLARINING IJTIMOIIY-IQTISODIY ROLI: TARIXIY TAHLIL VA NATIJALAR	81-85

<i>Jumayeva Shohida Choriyeвна</i> SURXONDARYO VILOYATIDA CHORVACHILIK SOHASIDA MUTAXASSISLAR TAYYORLASH JARAYONIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR	86-90
<i>Azatov Allayar</i> RIVOJLANGAN O'RTA ASRLAR YOZMA MANBALARIDA QUYI AMUDARYO HAVZASI VA "XORAZM DENGIZI" TO'G'RISIDAGI MA'LUMOTLAR	91-99
<i>Ro'ziyeva Mashxura Abdimuminovna</i> LO'LILARDA O'ZLIKNI ANGLASHNING ZAMONAVIY JIHATLARI	100-105
<i>Orunbayev Asli</i> IKKINCHI MASHRUTIYAT JARAYONIDA JÖN TURKLAR HARAKATI VA RESPUBLIKA G'OYALARINING SHAKLLANISHI	106-113
<i>Matyaqbov Toyirjon Sultanbayevich</i> XORAZM VOHASI NEOLIT DAVRI O'RTA BOSQICHI KULOLCHILIGI XUSUSIDA BA'ZI MULOHAZALAR	114-116

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna, Abduljalilov Xojiakbar Abduljalil o'g'li</i> O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XUSUSIY SEKTORNING O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	117-122
<i>Bazarova Gulnora Gulamovna</i> O'ZBEKISTON IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHIDA SHANXAY HAMKORLIK TASHKILOTI.(UMUMIY MAQSADLAR YO'LIDAGI RIVOJLANISH).....	123-127
<i>Yadiyarova Shahnoza</i> THE ROLE OF THE MARKETING SYSTEM IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF LOCAL ENTERPRISES	128-135
<i>Нурмуродов Камолитдин Пирмаматович</i> НАУЧНЫЕ ВЗГЛЯДЫ К ПОНЯТИЮ ФИНАНСОВЫЕ РЕСУРСЫ	136-141
<i>Mamatqulova Muxlisa Mamirjanovna</i> O'RMON XO'JALIGINI MOLIYALASHTIRISHNING BYUDJET VA BYUDJETDAN TASHQARI MANBALAR HISOBIGA MOLIYALASHTIRILISHI	142-146
<i>Olimjonova Sexriyo Muzaffar qizi</i> TURIZM INDUSTRIYASI VA MEHMONDO'STLIK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH	147-150
<i>Anvarova Muhsinakhon Otabek kizi</i> THE ROLE OF BIOSPHERE RESERVES AND NATIONAL PARKS IN TOURISM	151-154

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Yusupova Ranoxon Tolibjonovna</i> TECHNICAL DEVELOPMENT AS AN ETHICAL-STRATEGIC RESOURCE	155-158
<i>Adilov Zafar Yunusovich</i> MAHMUD AZ-ZAMAXSHARIYNING INSON KAMOLATI HAQIDAGI FALSAFIY QARASHLARI	159-165

<i>Xo'janova Tamara Jo'raevna</i> YANGI DAVR VA HOZIRGI ZAMON FALSAFASIDA AXBOROT URUSHLARINI O'RGANISHNING PARADIGMALARI	166-170
<i>Narziyev Zubaydillo Ibodilloevich</i> AZIZIDDIN NASAFIYNING "ZUBDAT UL - HAQOYIQ" ASARI TASAVVUF FALSAFASIGA OID MUHIM MANBA	171-175
<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> YOSHLARDA MA'NAVIY VA AXLOQIY QIYMATLAR: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY O'RTASIDAGI TENGSIZLIKLAR VA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	176-179
<i>Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich</i> UMAR SUXRAVARDIYNING "AVORIF UL-MAORIF" ASARINING IJTIMOIY-AXLOQIY TAHLILI	180-185
<i>Shamsutdinova Nigina Karimovna</i> ABU ALI IBN SINO IRFONiy QARASHLARI: «TA'BIRI MANZIL» ASARI MISOLIDA	186-190
<i>Pardayeva Marhabo Davlatovna</i> "ODAMIYLIK" TUSHUNCHASINING ZAMONAVIY KONTEKSTDA TRANSFORMATSIYASI	191-197
<i>Aripova Zulfiyaxon Solijonovna</i> SHARQ FALSAFASIDA IJTIMOIY ADOLAT TAMOIYILLARI: FOROBIYNING FALSAFIY MEROSI MISOLIDA	198-203
<i>Muxtorova Tutixon</i> ZAMONAVIY DUNYODA YOSHLARNING MA'NAVIY-RUHIY BARQARORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING FALSAFIY MASALALARI	204-211
<i>Xakimov Abdulboqi</i> YOSHLARDA MANTIQUIY VA TANQIDIY FIKRLASH QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISHDA FALSAFANING AHAMIYATI	212-216
<i>Sardorbek Jabbarov Buron o'g'li, Mirzakhmedov Abdurashid Mamasidiqovich</i> ISTE'MOLCHILIK JAMIYATIDA AHOLINING ISTE'MOL ME'YORI	217-224
<i>Taniqulov Jonibek Ashirkulovich</i> TA'LIM MADANIYATI VA UNING FALSAFIY FUNDAMENTLARI: KONSEPTUAL YONDASHUVLAR, GNOSEOLOGIK ILDIZLAR VA AKSIOLOGIK TAHLIL	225-229
<i>Бердалиева Севара Дамировна</i> СПОСОБЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДОВ АЛЛАМА ЮСУФА ХОСА ХАДЖИБА В РЕШЕНИИ СОВРЕМЕННЫХ ЭТИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ	230-234
<i>Хушбоков Ойбек Уралович</i> СОВРЕМЕННАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОНЦЕПТОСФЕРА УЧИТЕЛЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ	235-239
<i>Fayziyev Xurshid Jumayevich</i> VOLTER DAVRIDA FRANSIYADA MA'NAVIY MIHITNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	240-244
<i>Muxiddinova Hakimaxon G'ulomovna</i> EKOLOGIK TAFAKKUR VA YASHIL IQTISODIYOT – UCHINCHI RENESSANSNING YANGI FALSAFIY PARADIGMASI SIFATIDA	245-250

<i>Zokirov Mirzo</i> MAMLAKATLARNING TANAZZUL VA TARAQQIYOTINI BELGILOVCHI IJTIMOIY-FALSAFIY OMILLAR	251-255
--	---------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Jo'rayev Nabi Narziyevich</i> O'ZBEK MILLIY LINGVOMADANIYATINING QADIMIYLIK VA ZAMONAVIYLIK ASOSLARI	256-262
<i>Eshtuhtarova Bibigul Bektoshevna</i> PRAGMATICS OF GENDERED COMMUNICATION IN ENGLISH	263-267
<i>Zaripova Matluba Kulfidinovna</i> GRAMMATICAL MEANS OF EXPRESSING PEJORATION IN UZBEK AND RUSSIAN	268-271
<i>Sayipova Dilobar Raximovna</i> ADABIYOT FANIGA OID KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIM TOPSHIRIQLARINING AHAMIYATI	272-275
<i>Soibova Gulchiroy Bakhtiyorjon qizi</i> TRANSLATION ISSUES IN THE GENERAL AND SPECIFIC OCCURRENCE OF THE HORSE IN ENGLISH AND UZBEK CULTURES	276-281
<i>Zokirova Shaxzoda Nodirjon qizi</i> TELEVISION AS A RHETORICAL ARENA: THE MANIFESTATION OF CLASSICAL RHETORICAL CANONS IN MODERN TV GENRES	282-288
<i>Abdujalilova Ruxshona Abdug'afforzoda</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA KRIMINALINGVISTIK BIRLIKLARINING SHAKLLANISHINING GRAMMATIK XUSUSIYATLARI	289-293
<i>Abduraximova Feruza Boxadirovna</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA OT YASOVCHI QO'SHIMCHALARNING QIYOSIY TAHLILI	294-300
<i>Jalolova Feruza Normurodovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK XALQ ERTAKLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI	301-305
<i>Ahrorova Nigina Anvarovna</i> MIFOLOGIK TASAVVURLAR MUAYYAN VOQELIK MOHIYATI	306-309
<i>Razikov Baxtiyor Kosimovich</i> MEMLAR TILIDAGI NEOLOGIZM: QOIDABUZARLIKMI YOKI INNOVATSIYAMI? O'ZBEK RAQAMLI DISKURSI MISOLIDA	310-314
<i>Kutbiddinova Nazokatkhon Dovudkhon qizi</i> GENDER-BASED DIFFERENCES IN THE USE OF PHRASEOLOGISMS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	315-319
<i>Nazarova Sabrina Zafarjon qizi</i> YOZMA NUTQDAGI GRAMMATIK BUZILISHLAR: AGRAMMATIK DISGRAFIYANING LINGVISTIK VA NEYROPSIXOLOGIK ASOSLARI	320-323
<i>Ёлдашалиева Мадина Зиёджон кызы</i> ЖЕНСКОЕ СЧАСТЬЕ КАК ПРИНЯТИЕ ЛЮБВИ И ЗАЩИТЫ В ПОВЕСТИ ЧИНГИЗА АЙТМАТОВА «ТОПОЛЁК МОЙ В КРАСНОЙ КОСЫНКЕ»	324-326

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Salimova Diyoraxon Baxtiyorjon qizi</i> HAVO TRANSPORTIDA TASHUVCHI JAVOBGARLIGINING NAZARIY DOKTRINASI	327-333
<i>Abdullayev Rustam Kaxramanovich</i> JINOYATLARNI TERGOV QILISHDA RAQAMLI DAKTILOSKOPIYANING IMKONIYATLARI	334-339
<i>Давронов Атобек Равшанович</i> ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ СУБЪЕКТ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА: ДОКТРИНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ	340-349
<i>Eshturdiyeva Farangiz Baxodir qizi</i> O'ZBEKISTONDA HUQUQ IJODKORLIGI SIYOSATI: STRATEGIK PRINSIPLAR VA ULARGA YANGICHA NAZARIY YONDASHUV	350-355
<i>Исламов Самандар Олимжон угли</i> ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ КРИПТО-АКТИВОВ В СТРАНАХ СНГ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ	356-363
<i>Uteniyazov Keulimjay Kuanyshbayevich</i> AYBLOV TUSHUNCHASI, TURLARI VA UNING JINOYAT-PROTSESSUAL HUQUQ TIZIMIDAGI O'RNI	364-370
<i>Ikramov Abrorbek Kamoliddinovich</i> ASSOZ BOYISH NATIJASIDA VUJUDGA KELGAN MAJBURIYATLAR	371-375
<i>Muxitdinova Firuza, Saidakamal Mamasoliyev</i> ZAMONAVIY AXBOROT MAKONIDA INSON HUQUQLARINI HIMOYA QILISHNING XALQARO-HUQUQIY ASOSLARI	376-380
<i>Бахриддинова Бехруза Бахриддиновна</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНЫХ ПОДХОДОВ К СОВРЕМЕННОМУ ПОНИМАНИЮ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА	381-388
<i>Axmedov Dilshod Baxramovich</i> MA'MURIY SUDLARDA PROKUROR ISHTIROKINI SAMARALI TA'MINLASHNING AMALIY MASALALARI	389-394
<i>Shodmonov Farrux Fayzullo o'g'li</i> DAVLAT BOSHQARUVIDA TRANSCHEGARAVIY SUVLARDAN FOYDALANISHNING SAMARALI TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	395-401
<i>Bozorov Ulug'bek</i> TEXNIKA YO'NALISHI OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TALABALARNI KASBIY-HUQUQIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MODELI	402-407
<i>Nurullayeva Djamilya Sayfiyevna</i> O'ZBEKISTONDA SPORT TASHKILOTLARINING HUQUQIY MAQOMI VA ULARNING MOLIVAVIY MUSTAQILLIGI	408-413
<i>Reymbayeva Guldaulet Kurbanbayevna</i> TURIZM XIZMATI SOHASIDA ISTE'MOLCHI HUQUQLARINI HUQUQIY TA'MINLASH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI	414-420

<i>Shirinqulov Baxtiyor Iftixor o'g'li</i> MEHNATNI MUHOFAZA QILISH QOIDALARINI BUZISH JINOYATLARINI TERGOV QILISHDA KO'ZDAN KECHIRISH TERGOV HARAKATINI O'TKAZISHNING TAKTIK XUSUSIYATLARI	421-428
<i>Salomov Xumoyun</i> OMMAVIY-HUQUQIY MUNOSABATLARDA QONUNIYLIKNI TA'MINLASHDA PROKURATURA ORGANLARINING AHAMIYATI	429-433
<i>Kakhramonova Aziza</i> THE PRINCIPLE OF INTERNATIONAL LAW ENSURING THE RIGHT OF A CHILD TO LIFE, SURVIVAL AND DEVELOPMENT AND ITS ESSENCE	434-437
<i>Xoliqova Gavhar Ramazon qizi</i> XALQARO XUSUSIY HUQUQDA ALIMENT MAJBURIYATLARINI TARTIBGA SOLISHNING KOLLIZION MASALALARI	438-444
<i>Sharipov Firdavs Xolnazarovich</i> OLIY MAJLIS QONUNCHILIK PALATASINING QONUN IJODKORLIGI FAOLIYATIDA AYRIM YORDAMCHI TUZILMALARNING ISHTIROKI	445-450
<i>Nugmanov Nugman Abdullayevich, Nizomova Nastarin Vladimirovna</i> PARTICIPATION OF WOMEN IN SHAPING THE DIGITAL LEGAL SPACE	451-456
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna</i> TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARINI EMOTSIONAL VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	457-462
<i>Nabiullin Rishat Xismatullovi, Raxmonov Azizbek Abdullajonovich</i> XORIJDA KORPORATIV SPORTNI RIVOJLANTIRISH VA O'ZBEKISTONDA XORIJ TAJRIBASINI JORIY ETISH	463-468
<i>Xudayberganov Otabek Erkinovich</i> BASKETBOL VOSITALARI VA MUAMMOLI O'QITISH USULLARI YORDAMIDA JISMONIY MADANIYAT FAKULTET TALABALARINING KASBIY KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	469-474
<i>Nishonova Dilafruz</i> O'QUVCHILARDA IQTISODIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	475-480
<i>Davletyarova Laylo Baxodirovna</i> YENGIL ATLETIKADA TRENERLIK FALSAFASINI RIVOJLANISHI	481-486
<i>Madrahimov Alisher Maxammadibroximovich</i> O'RTA MAKTAB O'QUVCHILARI O'RTASIDA ZO'RAVONLIK PROFILAKTIKASINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	487-493
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА: ВЛИЯНИЕ НА МОТИВАЦИЮ И КАЧЕСТВО ОБУЧЕНИЯ	494-500
<i>Nosirov Murod Zakirovich, Jonibekova Sevara Dilmurod qizi</i> FIZIK JARAYONLARNI KOMPYUTERDA MODELLASHTIRISH ORQALI TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH	501-508

<i>Mattiyeva Feruza Begmatdulabovna</i> ZAMONAVIY LINGVODIDAKTIK YONDASHUVLAR ASOSIDA TARJIMA DARSLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	509-515
<i>Qarshiboyeva Maftuna Komiljon qizi</i> RAQAMLI MUHITDA O'SMIR YOSHDAGI BOLALARNING ESTETIK EHTIYOJLARINING SHAKLLANISHI	516-519
<i>Usmonqulov Jo'rabek Erkin o'g'li, Kubayiva Sarvinoz Asrorbek qizi</i> TALABALARNING KASBIY MAHORATINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIMNING O'RNI VA AHAMIYATI	520-525
<i>Xayitova Dilovar Ismat qizi</i> STEAM INTEGRATSIYASI ORQALI AXBOROT-PROTSESSUAL TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI YO'LLARI	526-532
<i>Soliyeva Muqaddas Nurnazarovna</i> THE EFFECTIVENESS OF TASK-BASED LANGUAGE TEACHING (TBLT) IN UZBEK CLASSROOMS	533-537

Received: 15 September 2025

Accepted: 1 October 2025

Published: 10 October 2025

Article / Original Paper

SCIENTIFIC RESEARCH OF THE RUSSIAN GEOGRAPHICAL SOCIETY AT THE END OF THE 19TH CENTURY AND THEIR CHARACTERISTICS

Mullajanova Khosiyat Yazdankulovna

Teacher of the Department of "Social Sciences"

Samarkand Institute of Economics and Service

E-mail: Mulladjanovahosiyat@gmail.com

Abstract. This article analyzes the scientific activities of the Russian Geographical Society at the end of the 19th century, research directions and their scientific and practical significance. Expeditions organized at the initiative of the Society, ethnographic observations, cartographic developments and the collection of statistical data rapidly developed Russian geography. At the same time, these studies also served the political, economic and strategic interests of the empire. The results of the research became the basis for the formation of scientific schools and subsequent geographical discoveries.

Keywords: Russian Geographical Society, expedition, ethnography, cartography, scientific research, 19th century.

XIX ASR OXIRIDA RUS GEOGRAFIK JAMIYATNING ILMIY TADQIQOTLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI

Mullajanova Xosiyat Yazdankulovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

"Ijtimoiy fanlar" kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada XIX asr oxirida Rus Geografik jamiyatining ilmiy faoliyati, tadqiqot yo'nalishlari va ularning ilmiy hamda amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Jamiyat tashabbusi bilan tashkil etilgan ekspeditsiyalar, etnografik kuzatuvlar, kartografik ishlanmalar va statistik ma'lumotlarning yig'ilishi Rossiya geografiya fanini jadal rivojlantirdi. Shu bilan birga, bu tadqiqotlar imperiyaning siyosiy, iqtisodiy va strategik manfaatlariga ham xizmat qilgan. Tadqiqot natijalari ilmiy maktablarning shakllanishi va keyingi geografik kashfiyotlarga asos bo'ldi.

Kalit so'zlar: Rus Geografik jamiyati, ekspeditsiya, etnografiya, kartografiya, ilmiy tadqiqot, XIX asr.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I10Y2025N09>

Kirish. Rus geografiya jamiyati doimo tarixiy ifodalarni izlashda muhim ahamiyatga ega obyektlardan biridir. Zero, unda ilmiy maktablar, qarashlar majmuasi tizimlashtirilgan. XIX asr oxiri Rossiyada ilmiy izlanishlar va geografiya fanining yuksalish davri sifatida alohida o'rin egallaydi. 1845-yilda tashkil etilgan Rus Geografik jamiyati ushbu davrda ilmiy markaz sifatida shakllandi. Jamiyatning asosiy maqsadi yangi hududlarni o'rganish, tabiiy resurslar, iqlim va aholining etnografik xususiyatlarini tadqiq qilishdan iborat bo'ldi.

Rossiya imperiyasining bevosita rahbarlari va qirol oilasi a'zolaridan tashqari, turli davrlarda 100 dan ortiq vazirlar, gubernatorlar, Davlat kengashi va Senat a'zolari Geografiya jamiyatining faol a'zolari bo'lgan. Ularning ko'pchiligi Geografiya jamiyatidagi samarali mehnatlari tufayli shunday yuksak natijalarga erishdilar: Qrim urushida mag'lubiyatga uchragan rus armiyasining obro'-e'tiborini tiklagan D.A.Milyutin, Ya.Osiyodagi ajoyib

izlanishlari tufayli Orenburg gubernatori lavozimini egallagan V.Xanikov, Senator va akademik V.P.Bezobrazov va boshqalar.

O'sha yillarda jamoatchilik fikrini Rossiya geografiya jamiyati a'zolari: Moskva mitropoliti Filaret va Nijniy Novgorod yepiskopi Yakob; kitob nashriyoti Alfred Devrien va Adolf Marks hamda yirik rus va xorijiy gazetalarning muharrirlari E. E. Uxtomskiy va Donald Makkenzi Uolles kabilar.

1917-yilga kelib Jamiyatning mingga yaqin a'zosi bor edi. Inqilob voqealaridan keyin ularning soni kamaydi. Urushdan keyingi davrda jadal o'sish kuzatildi: 1940-yilda Jamiyat a'zolari soni 745 kishini tashkil etgan bo'lsa, 1987-yilga kelib ularning soni 30 mingdan oshdi, ya'ni qariyb 40 barobar ko'p. O'sha paytda SSSR Fanlar akademiyasi tarkibidagi ilmiy jamiyatlar orasida Butunittifoq geografiya jamiyati eng yirik tashkilot edi.

Ushbu davrda Rossiya imperiyasining hududi g'oyat kengaygan va uning tarkibiga turli tabiiy sharoitlarga ega hududlar – Sibir, O'rta Osiyo, Kavkaz, Uzoq Sharq va Arktika kirgan edi. Bunday hududlarni chuqur o'rganish zaruriyati jamiyatning asosiy vazifasiga aylandi. Shuningdek, jamiyat tadqiqotlari Rossiyaning ichki ilmiy taraqqiyotidan tashqari, imperiyaning mustamlakachilik siyosati, iqtisodiy manfaatlari va harbiy-strategik rejalari bilan ham chambarchas bog'liq edi.

XIX asr oxirida RGJ faoliyati quyidagi xususiyatlar bilan ajralib turdi:

- keng qamrovli ekspeditsiyalar uyushtirildi, ular nafaqat tabiiy-geografik, balki etnografik ma'lumotlarni ham yig'di;
- etnografik tadqiqotlar ko'plab xalqlarning urf-odatlarini, tili va madaniyatini o'rganishga qaratildi;
- kartografik ishlar ilmiy xaritalashning rivojlanishiga olib keldi;
- yig'ilgan statistik ma'lumotlar ilmiy tahlillar bilan bir qatorda iqtisodiy siyosatni rejalashtirishga xizmat qildi.

Demak, XIX asr oxirida Rus Geografik jamiyati nafaqat geografiya fanining rivojlanishiga hissa qo'shdi, balki Rossiya imperiyasining siyosiy-iqtisodiy manfaatlarini ta'minlashda ham muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qildi.

Adabiyotlar sharhi. Tadqiqotimiz davomida olimlarning, izlanuvchilarning va boshqalarning ilmiy xulosalari, qarashlari hamda nazariyalarini tahlil qildik va o'rgandik. Mahalliy olimlarimizda A.Qambarov o'zining ilmiy izlanishlarida rus ilmiy jamiyati tomonidan Turkiston etnografiyasining o'rganilishi, bunda rus geografiya jamiyati bilan hamkorlikdagi izlanishlarni olib borish zarurligi haqida fikr yuritadi [1].

MDH mamlakati olimasi M.X.Zakirova o'zining nomzodlik dissertatsiyasi ishida, XIX asr oxiri va XX asr boshlarida Chor Rossiyasida rus geografiya jamiyatining Turkiston bo'limi faoliyati, tuzilishi, tarkibi va yo'nalishlari bo'yicha izlanishlar olib boradi [2]. Olimaning asosiy qarashlari rus geografiya jamiyatining Turkiston o'lkasida yaratilishi va rivojlanishi masalalariga bag'ishlanadi.

Yana bir MDH mamlakati olimi Ye.P.Ivanov esa izlanishlarida XIX asrda rus tadqiqotchilari tomonidan cho'l mintaqasini o'rganish mavzularida izlanishlarini olib boradi. Izlanishning asosiy maqsadi rus tadqiqotchilarining cho'lli mintaqalarda qanday o'zgarishlari, olib borilayotgan muhim jihatlari borasida ilmiy qarashlarini namoyon qiladi [3].

Olimning izlanishida XIX asrda Cho'l mintaqasini Rossiya imperiyasiga to'liq qo'shish maqsadini ko'zlagan rus tadqiqotchilari ko'rib chiqadi. U Cho'l mintaqasi qiyofasining XIX asr

boshidan oxirigacha bo'lgan evolyutsiyasini kuzatadi. Muallifning xulosasiga ko'ra, mintaqaning davriy nashrlar yaratgan qiyofasiga asoslanib, hukumat Rossiya tarkibida hududning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash uchun islohotlarni rejalashtirgan va amalga oshirgan. Kalit so'zlar: tarixshunoslik, Cho'l o'lkasi, rus tadqiqotchilari, mintaqa qiyofasi, Shimoliy-Sharqiy Qozog'iston.

Bundan tashqari, N.G.Suxova ham ilmiy qarashlari va izlanishlarida Rossiya geografik jamiyati va XIX asrda qutb tadqiqotlari borasida so'z borishini ta'minlab beradi. Umuman olganda olim XIX asrda Rossiya geografik jamiyatining qutblanishi, unda tadqiqotlar olib borishi lozimligini ta'kidlaydi [4]. Rossiya geografik jamiyati qutbli tadqiqotlarga nisbatan turlicha munosabatda bo'lishini muhim deb hisobladi va unga e'tiborni jalb qilishga faol harakat qildi. Rus geografiya jamiyatida qutbli mintaqalarni o'rganishga bo'lgan munosabat ham qarama-qarshi edi. Jamiyat Kengashining birinchi yig'ilishlaridan birida ham Ural tog'larining shimolini o'rganish uchun ekspeditsiya tashkil etish muhimligi aytib o'tadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotda tarixiy-tahliliy usul qo'llanildi. Arxiv manbalari, ilmiy ekspeditsiyalar hisobotlari, jamiyatning rasmiy nashrlari va zamonaviy tarixshunoslik adabiyotlari o'rganildi. Taqqoslash va tizimlashtirish usullari orqali jamiyat faoliyatining ilmiy va amaliy jihatlari aniqlab berildi. Yangi hududlarning aniq xaritalari yaratildi, tabiiy resurslar, demografik va iqtisodiy ko'rsatkichlar bo'yicha statistik ma'lumotlar yig'ildi.

Jamiyat tadqiqotlari nafaqat ilmiy, balki imperiya siyosiy va iqtisodiy manfaatlariga ham xizmat qildi. Jumladan, O'rta Osiyo va Sibir hududlarining o'zlashtirilishi va mustamlakachilik siyosatini mustahkamlashda muhim rol o'ynadi.

Tahlil va natijalar. Natijalar shuni ko'rsatadiki, Rus Geografik jamiyati XIX asr oxirida faqat geografiya fanini rivojlantiribgina qolmay, balki Rossiya imperiyasining tashqi siyosati va iqtisodiy manfaatlari uchun ham xizmat qildi. Ilmiy izlanishlarning ko'p tarmoqli va kompleks xarakteri geografiya, etnografiya, kartografiya va statistika fanlari integratsiyasiga zamin yaratdi. Shu jihatdan jamiyat faoliyati ilmiy maktablarning shakllanishi va xalqaro ilmiy hamkorlikning rivojlanishida katta ahamiyatga ega bo'ldi.

1845-yilda Rossiya Geografiya Jamiyati bilan bir vaqtda uning kutubxonasi ham tashkil etildi. Kitoblar to'plami Jamiyat a'zolari tomonidan sovg'a qilingan va mualliflar tomonidan shaxsan yuborilgan kitoblardan boshlandi. To'plamni sotib olish kitoblarni sotib olishni va Rossiya va xorijiy ilmiy muassasalar bilan nashrlarni almashishni o'z ichiga oladi. Bunday kutubxonaning yaratilishi va faoliyati Rossiya uchun katta madaniy ahamiyatga ega edi. Jamiyat rahbariyati tashkil etilganidan to'rt yil o'tib, buni tan olgan holda kutubxonani tashkil etish bo'yicha dastlabki ishlarni Pyotr Semenovga (keyinchalik Semenov-Tyan-Shanskiy) topshirdi.

RGS kutubxonasining to'plami (490 000 nusxa) geografiya fanlari va tegishli fanlarning butun spektri bo'yicha nashrlarni o'z ichiga oladi — fizik geografiyadan tibbiy geografiya va san'at geografiyasigacha. Xorijiy nashrlar fondning salmoqli qismini tashkil etib, kutubxonaning ilmiy xususiyatini ta'kidlaydi.

Kutubxonaning XVI—XVIII asrlarga oid nodir kitoblar kolleksiyasi quyidagilarni o'z ichiga oladi: To'plamga Rossiya nashrlari (Rossiya haqidagi xorijiy xabarlar), Buyuk Pyotr davridagi nashrlar, sayohatlar va kashfiyotlar haqidagi klassik hikoyalar kiradi.

42 ming buyumdan iborat kartografik kolleksiyada nodir va noyob qo'lyozma xaritalar va atlaslar mavjud. Keng ma'lumot to'plamiga ensiklopediyalar, lug'atlar, sayohat qo'llanmalari va bibliografik nashrlar kiradi. RGS nashrlari to'plamida "Rossiya Geografiya Jamiyati"

nashriyoti ostida chop etilgan barcha nashrlarning nusxalari mavjud edi. 1990-yillarda hududiy bo'limlar uchun mablag' yo'qligi bu an'anani buzdi. Bugungi kunda RGS nashrlari to'plamini endi to'liq deb ta'riflab bo'lmaydi.

XIX asr oxiri Rossiya imperiyasida geografiya fanining jadal rivojlanish davri bo'lib, Rus Geografik jamiyati (1845-yilda Sankt-Peterburgda tashkil etilgan) bu jarayonning yetakchi markazi sifatida faoliyat yuritdi. Mazkur davr jamiyat ilmiy tadqiqotlari bir necha asosiy yo'nalishda olib borildi:

1. Ekspeditsiyalar va yangi hududlarni o'rganish. Jamiyat tashabbusi bilan Sibir, Uzoq Sharq, O'rta Osiyo, Kavkaz va Arktika hududlariga yirik ilmiy ekspeditsiyalar tashkil etildi. Bu tadqiqotlar nafaqat tabiiy-geografik sharoitni, balki etnografik va iqtisodiy hayotni ham qamrab oldi. Masalan, Prjevalskiy, Semenov-Tyan-Shanskiy, Potanin kabi mashhur sayohatchilar va olimlar dunyo geografiyasi rivojiga katta hissa qo'shdilar.

2. Etnografik tadqiqotlarning kengayishi. XIX asr oxirida jamiyat faoliyati faqat geografik emas, balki ko'plab xalqlar hayoti, madaniyati va turmush tarzini o'rganishga qaratildi. Turkiston, Sibir va Kavkaz xalqlarining etnografik ma'lumotlari to'plandi va nashr etildi. Bu Rossiyaning ko'p millatli imperiya sifatidagi o'ziga xosligini ilmiy jihatdan tasdiqlashga xizmat qildi.

3. Kartografiya va statistik ma'lumotlarni yig'ish. Rus Geografik jamiyati davrida ilmiy xaritalar yaratish keng rivojlandi. Ekspeditsiyalar natijasida yangi hududlarning aniq kartografik tasvirlari ishlab chiqildi, shuningdek, iqlim, tuproq, suv resurslari bo'yicha statistik ma'lumotlar yig'ildi.

4. Ilmiy va amaliy ahamiyat. Jamiyat tadqiqotlari nafaqat akademik qiziqish uchun, balki imperiya siyosiy va iqtisodiy manfaatlari uchun ham muhim bo'lgan. O'rta Osiyo va Sibirning tabiiy boyliklari, savdo yo'llari va strategik hudud sifatidagi ahamiyati Rossiya hukumatining diqqat markazida edi. Shu sababli ilmiy natijalar davlatning mustamlakachilik siyosatini qo'llab-quvvatladi.

1-jadval

XIX asr oxirida rus geografik jamiyatning ilmiy tadqiqotlari natijalari

Yo'nalish	Asosiy faoliyat	Mashhur olimlar va ekspeditsiyalar	Ilmiy va amaliy ahamiyati
Ekspedit-siyalar	Sibir, O'rta Osiyo, Kavkaz, Uzoq Sharqni o'rganish	N. M. Prjevalskiy, P. P. Semenov-Tyan-Shanskiy, G. N. Potanin	Yangi hududlarning tabiiy-geografik xususiyatlarini ochish, xalqaro ilmiy obro' qozonish
Etnogra-fiya	Xalqlarning urf-odatlarini, turmush tarzini tadqiq qilish	Turkiston va Kavkaz ekspeditsiyalari ishtirokchilari	Ko'p millatli Rossiya xalqlarining madaniy boyligini o'rganish, mustamlakachilik siyosatini asoslash
Kartogra-fiya	Hududlarning aniq xaritalarini tuzish	Harbiy geograflar va jamiyat kartograflari	Iqtisodiy va harbiy-strategik ahamiyatga ega xaritalar yaratish
Statistika	Iqlim, demografiya, iqtisodiy ko'rsatkichlarni yig'ish	Jamiyatning statistik komissiyalari	Resurslarni baholash, iqtisodiy rivojlanish istiqbollari belgilash
Ilmiy maktablar	Geografiya, etnografiya, kartografiya bo'yicha ilmiy yo'nalishlar shakllanishi	RGO a'zolari, universitet olimlari	Geografiya fanining rivojlanishiga asos yaratish, xalqaro ilmiy aloqalarni kengaytirish

Xulosa qilib aytganda, XIX asr oxirida Rus Geografik jamiyatining ilmiy tadqiqotlari keng qamrovli, ko'p tarmoqli va kompleks xarakter kasb etib, geografiya fanini rivojlantirish bilan birga, Rossiya imperiyasining siyosiy va iqtisodiy manfaatlariga ham xizmat qilgan.

XIX asr oxirida Rus Geografik jamiyati ilmiy tadqiqotlari keng qamrovli bo'lib, yangi hududlarni o'rganish, millatlararo madaniy aloqalarni tahlil qilish va aniq kartografik materiallarni yaratishga qaratildi. Ushbu tadqiqotlar geografiya fanining nazariy va amaliy rivojlanishiga, shuningdek, imperiya manfaatlarini ta'minlashga xizmat qilgan. Bugungi kunda ham jamiyatning tarixiy tajribasi geografik izlanishlar metodologiyasida muhim ilmiy meros sifatida ahamiyat kasb etadi.

XIX asr davomida tasvir shakllanishining dinamik jarayoniga asoslanib, hududning mustamlaka maqomi tasdiqlanmagan. XIX asrning oxiriga kelib, matbuot Cho'l o'lkasining Rossiya imperiyasi tarkibidagi to'liq huquqli hudud sifatidagi qiyofasini shakllantirdi. Ushbu ta'sir ostida davlat hududni har tomonlama integratsiyalashga qaratilgan ko'plab tadbirlarni amalga oshirdi. U savdo, sanoat qurilishi, transport va madaniyatni rivojlantirish uchun juda jozibali joyga aylandi.

Adabiyotlar/Literatypa/References:

1. Qambarov, Abdujabbor Rus ilmiy jamiyatlari tomonidan turkiston etnografiyasining o'rganilishi // ORIENSS. 2021. №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rus-ilmiy-jamiyatlari-tomonidan-turkiston-etnografiyasining-o-rganilishi> (дата обращения: 15.09.2025).
2. Закирова Маргарита Хайдаровна. Туркестанский отдел Императорского Русского географического общества: создание, структура, деятельность. Конец XIX – начало XX в. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Москва – 2023, <https://www.dissercat.com/content/turkestanskii-otdel-imperatorskogo-russkogo-geograficheskogo-obshchestva-sozdanie-struktura>
3. Иванов Евгений Павлович Изучение Степного края российскими исследователями в XIX веке // ОНВ. 2015. №2 (136). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/izuchenie-stepnogo-kрая-rossiyskimi-issledovatelyami-v-xix-veke> (дата обращения: 18.09.2025).
4. Сухова Наталья Георгиевна Русское географическое общество и полярные исследования в XIX столетии // Полярные чтения на ледоколе «Красин». 2020. №. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/russkoe-geograficheskoe-obschestvo-i-polyarnye-issledovaniya-v-xix-stoletii> (дата обращения: 21.09.2025).

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).